

**Koncepce sbírkotvorné činnosti Muzea loutkářských kultur v Chrudimi
na období 2023–2026**

Tato Koncepce sbírkotvorné činnosti byla schválena rozhodnutím ředitelky Muzea loutkářských kultur v Chrudimi dne 30. 12. 2022 a nabývá platnosti ke dni 1. 1. 2023. Vydáním této nové koncepce na období 2023–2026 pozbývá předchozí koncepce platnosti a to ke dni 31. 12. 2022.

1. ÚVOD

Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky. Předmět jeho činnosti vymezuje aktualizovaná zřizovací listina ze dne 20. 12. 2012. Sběrka Muzea loutkářských kultur v Chrudimi (dále jen Sběrka MLK) byla podle §5 odstavce 1 zákona č. 122/2000 Sb. zapsána dne 1. 8. 2002 do centrální evidence sbírek (dále jen CES) pod evidenčním číslem MLK/002-05-06/14002.

1. 1. Cíl sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti je získávat, shromažďovat, trvale uchovávat, evidovat, odborně zpracovávat a dokumentovat artefakty či jevy týkající se dějin loutkářského umění české i zahraniční provenience.

1. 2. Subjekty podílející se na sbírkotvorné činnosti

- a) ředitelka MLK
- b) vedoucí oddělení pro péči, ochranu a prezentaci sbírky MLK
- c) kurátorky a kurátoři
- d) restaurátor/ka
- e) poradní sbor ředitele MLK pro sbírkotvornou činnost

Jednotlivé pravomoci a odpovědnost výše zmíněných jsou podrobně uvedeny v *Režimu zacházení se sbírkou Muzea loutkářských kultur v Chrudimi* platného od 1. 3. 2015.

1. 3. Sběrka MLK

Sběrka Muzea loutkářských kultur se jako soubor autentických hmotných dokladů snaží dokumentovat a reflektovat velmi široký záběr fenoménu loutkového divadla a pestrých loutkářských kultur ve světě, ačkoliv nejpočetněji jsou zde zastoupeny předměty tuzemské provenience. K 31. 12. 2022 je zde evidováno celkem 51 201 inventárních čísel sbírkových předmětů, jež jsou dle povahy děleny do sedmi samostatných, avšak úzce tematicky provázaných, podsbírek.

1. 4. Podsbírky a jejich charakteristika

Stav k 31. 12. 2022

(L) Loutky, hračky, suvenýry

10 893 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Podsbírka kromě rozličných typů loutek různých technologií zahrnuje i další objekty, masky a hračky vycházející z loutkářského umění nebo nejrůznější suvenýry (festivalové odznaky apod.). Byť jsou zde zastoupeny předměty pocházející z desítek zemí, dominantní zůstává tuzemská provenience. Dataci lze ohraničit koncem 18. století až současností.

(SC) Scénografie

4 226 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Sbírkové předměty opět pochází z desítek zemí světa, avšak převažuje provenience historických českých zemí. Tato podsbírka zahrnuje značné množství dekorací pro rodinná loutková divadla, samotná rodinná divadla a rovněž další doplňky či rekvizity. Dále se zde nachází množství návrhů scén, návrhů loutek či malovaných opon. Rovněž jsou zde zařazeny scénické doplňky k jednotlivým inscenacím (profesionálním či amatérským), kulisy, makety scén, kostýmy pro herce a výjimečně i kompletní výpravy. Sbírkové předměty mapují období od 2. poloviny 19. století po současnou tvorbu.

(V) Výtvarné

9 038 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Podsbírka se věnuje výtvarným dílům tematicky spjatých s fenoménem loutkářství od 19. století po současnost. Zahrnuje výtvarné návrhy scén, loutek, reprodukce a především originály děl spojenými s loutkovým divadlem a jeho prostředím. Dále je zde zastoupena filatelie, novoročenky, ex-libris, ideové (tematické) plakáty a trojrozměrné artefakty (často plastiky). Tyto předměty opět pochází z desítek zemí světa s jasnou převahou tuzemské provenience.

(AR) Materiály archivní povahy

9 439 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Podsbírka archiv zahrnuje velké množství materiálů archivní povahy české proveniencí doplněné dokumenty z dalších desítek zemí (nejedná se o archiválie ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě). Nejstarší dokumenty pochází z 19. století, jedná se především o rukopisy her a materiály úřední povahy. Kromě těchto materiálů zde můžeme nalézt mladší archiválie, především nejružnější korespondenci, osobní doklady kočovných loutkářů (např. cestovní knížky), doklady o živnosti, programy profesionálních a amatérských divadel či plakáty a dokumenty k loutkářským festivalům ze současnosti.

(FONO) Zvukové záznamy

485 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

V podsbírce věnované zvukovým záznamům se nachází sbírkové předměty z celého světa, opět s dominantní tuzemskou proveniencí, jež pochází zejména z 20. století. Na různých nosičích – gramodeskách, magnetofonových páskách, kazetách, kompaktních discích – lze nalézt záznamy inscenací, pohádky, scénickou hudbu a písně vztahující se k loutkovému divadlu, různé zvukové efekty či rozhovory.

(FOTO) Fotografie a obrazové záznamy

17 113 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Podsbírka zahrnuje materiály z desítek zemí, avšak i v tomto případě je tuzemská proveniencí zastoupena nejpočetněji. Tyto sbírkové předměty mapují fenomén loutkářství od počátku 20. století po současnost. Konkrétně zde můžeme nalézt fotografie a diapozitivy z představení, festivalů, výstav, fotografie významných osobností z loutkářského světa, loutek, loutkových divadel a jejich konkrétních inscenací. Kromě fotografií obsahuje podsbírka menší množství videozáznamů na VHS nebo DVD.

(SK) Sbírková knihovna

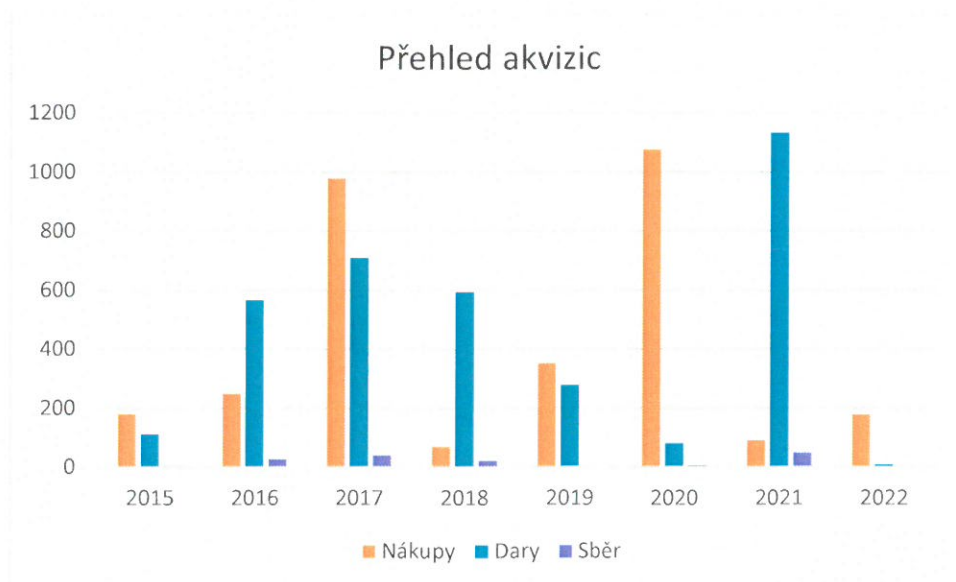
7 evidovaných inventárních čísel sbírkových předmětů

Tato podsbírka zahrnuje knihy (vzácné tisky), které se váží k tématu loutkářství, k významným osobnostem spjatým s loutkářským prostředím atp. V této podsbírce prozatím dominují zahraniční tisky (zejména z Francie) pocházející z konce 19. století.

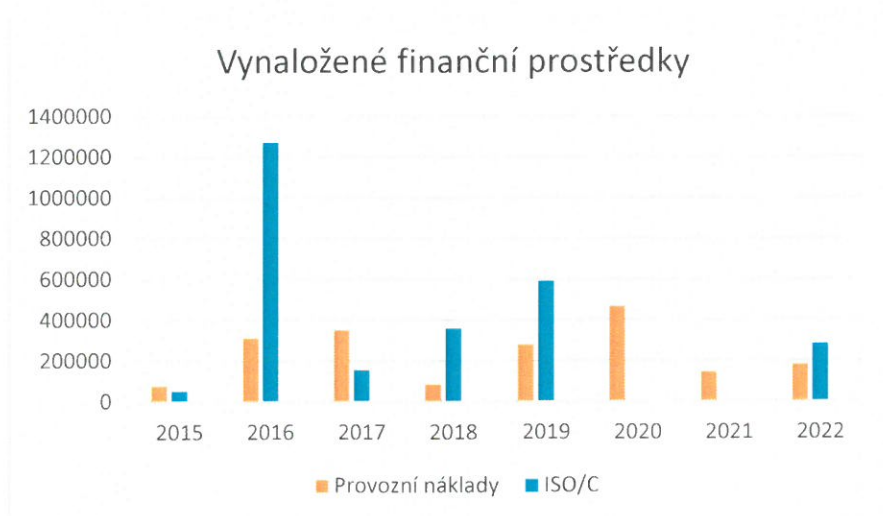
2. VÝCHOZÍ STAV

2. 1. Přehled akvizic a finančních výdajů na akvizice

Akvizice Počet sb. p.			
Rok	Nákupy	Dary	Sběr
2015	180	112	5
2016	250	566	27
2017	979	709	40
2018	70	593	22
2019	352	278	2
2020	1075	80	6
2021	91	1132	49
2022	178	9	0

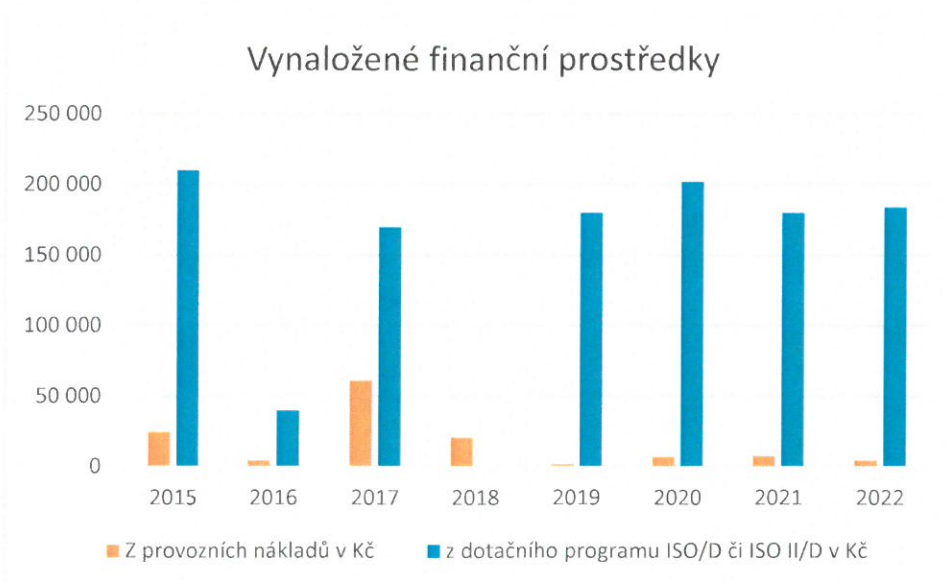

Akvizice			
Rok	Provozní náklady	ISO/C	Počet sb. p.
2015	77 294	52 000	180
2016	313 567	1 270 000	250
2017	352 875	154 000	979
2018	85 691	358 000	70
2019	279 570	590 500	352
2020	465 840	0	1075
2021	144 800	0	91
2022	181 000	282 000	178

2. 2. Vynaložené finanční prostředky na restaurování a konzervaci

Rok	Restaurování a konzervace			
	Z provozních nákladů v Kč	z dotačního programu ISO/D či ISO II/D v Kč	počet externě zrestaurovaných předmětů	počet interně konzervovaných či zrestaurovaných předmětů
2015	24 600	210 000	7	376
2016	4 690	40 000	22	398
2017	61 170	170 000	101	442
2018	21 100	0	17	223
2019	1 991	180 000	30	206
2020	7 310	202 000	40	472
2021	8 000	180 000	14	173
2022	4 746	184 000	17	27

2. 3. SWOT analýza sbírkotvorné činnosti MLK

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Specializace sbírky – Sbíрка obsahuje komplexní doklady o vývoji loutkového divadla na českém území, včetně jeho různých forem a zároveň jako jediná sbírka v ČR obsahuje i doklady o zahraničním loutkovém divadle • Výjimečné artefakty zastoupené ve sbírce – kromě českého loutkářství zastoupeny i další zahraniční loutkářské jevy zapsané v Reprezentativním seznamu kulturního nemateriálního dědictví lidstva UNESCO • Podpora odborné veřejnosti • Spolupráce s odbornými organizacemi i odborníky/jednotlivci • Odborné personální obsazení – profesionalita, ochota, entuziasmus a profesní etika • Nový sw pomocné elektronické evidence ProMuzeumWeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Historicky vzniklé nedostatky a chyby v chronologické i systematické evidenci a s tím související chyby v pomocné elektronické evidenci ProMuzeumWEB • Torzovitá sbírka / balast ve sbírce – nahodilé a nesystematické přírůstky do roku 2010 • Kondice některých sbírkových předmětů – konzervátorské a restaurátorské pracoviště (= 1 pracovní úvazek) • Nedostatečné či nesprávné určení značné části sbírky • Rozdíl v koupěschopnosti v rámci EU • Nezpracovaná pozůstalost Jana Malíka
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšíření a zkvalitnění zahraniční části sbírky MLK – zejména Afrika, Austrálie a Latinská Amerika • Rozšíření a zkvalitnění filmové části sbírky MLK • Doplnění loutkářských jevů zapsaných na Reprezentativním seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNSECO • Rozšíření spolupráce s institucemi i jednotlivci – VŠ, muzea, sběratelé, výtvarníci, divadla apod. • Orální historie – rozhovory s pamětníky • Spolupráce s pamětníky při dourčování sbírkových předmětů – zejména profesionální a amatérské soubory • Personální rozšíření sbírkového oddělení • Propagace sbírky v zahraničí – spolupráce na mezinárodních projektech • Odborný růst zaměstnanců 	<ul style="list-style-type: none"> • Fluktuace odborných pracovníků • Finanční prostředky na výstupy • Organizační změny • Nahodilé časově náročné projekty • Zpoždění výstavby depozitáře

2. 4. Průběh řádné inventarizace

Sbírka MLK byla podrobena mimořádné inventarizaci mezi lety 2012–2016. Tato inventarizace byla ukončena k 15. 10. 2016.

Průběh řádné inventarizace sbírky MLK je stanoven na období od 1. 11. 2016 do 1. 11. 2026. Plán řádné inventarizace předpokládá kontrolu 5000 inv. č. sbírkových předmětů ročně (s výjimkou roku 2026). Tato část specifikuje inventarizační plán a jeho realizaci v jednotlivých letech výše zmíněného období. K 1. 11. 2016 čítala Sbírka MLK celkem 47 652 inventárních čísel sbírkových předmětů (k 31. 12. 2022 již 51 201). V roce 2026 tak budou zkontrolovány přírůstky od 1. 11. 2016.

Inventarizace v roce 2016

V roce 2016 (od 1. 11.) mělo být inventarizováno 100 inventárních čísel sbírkových předmětů (dále inv. č.). Z důvodu personálních změn na oddělení provádějícím inventarizaci došlo k přesunutí inventarizace na rok 2017.

Inventarizace v roce 2017

Řádná inventarizace byla provedena u 5456 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 456 inv. č. nad rámec plánu řádné inventarizace.

Podsbírka Loutky	339	inv. č.
Podsbírka Výtvarné	1223	inv. č.
Podsbírka Archiv	3407	inv. č.
Podsbírka FONO – zvukové záznamy	485	inv. č.
Podsbírka Sbírková knihovna	6	inv. č.

Inventarizace v roce 2018

Řádná inventarizace byla provedena u 5139 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 139 inv. č. nad rámec plánu řádné inventarizace.

Podsbírka Loutky	910	inv. č.
Podsbírka Výtvarné	1330	inv. č.
Podsbírka Archiv	2755	inv. č.
Podsbírka Scénografie	144	inv. č.

Inventarizace v roce 2019

Řádná inventarizace byla provedena u 4835 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 165 inv. č. méně.

Podsbírka L:	1035	inv. č.
Podsbírka SC:	184	inv. č.
Podsbírka V:	816	inv. č.
Podsbírka AR:	2531	inv. č.
Podsbírka FOT:	269	inv. č.

Inventarizace v roce 2020

Řádná inventarizace byla provedena u 6832 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 1832 inv. č. nad rámec plánu řádné inventarizace.

Podsbírka L:	1022	inv. č.
Podsbírka SC:	220	inv. č.
Podsbírka V:	1343	inv. č.
Podsbírka FOT:	4247	inv. č.

Inventarizace v roce 2021

Řádná inventarizace byla provedena u 6775 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 1775 inv. č. nad rámec plánu řádné inventarizace.

Podsbírka L:	482	inv. č.
Podsbírka SC:	57	inv. č.
Podsbírka V:	2477	inv. č.
Podsbírka FOT:	3759	inv. č.

Inventarizace v roce 2022

Řádná inventarizace byla provedena u 4051 inv. č., bylo tak zkontrolováno o 1504 inv. č. méně.

Podsbírka L:	1 459	inv. č.
Podsbírka SC:	696	inv. č.
Podsbírka V:	900	inv. č.
Podsbírka FOT:	2 500	inv. č.

Inventarizace v roce 2023

Předpokládaný objem zkontrolovaných sbírkových předmětů činí 5554 inv. čísel.

Podsbírka L:	1 459	inv. č.
Podsbírka SC:	795	inv. č.
Podsbírka V:	800	inv. č.
Podsbírka FOT:	2 500	inv. č.

Inventarizace v roce 2024

Předpokládaný objem zkontrolovaných sbírkových předmětů činí 5000 inv. čísel.

Podsbírka L:	1 200	inv. č.
Podsbírka SC:	600	inv. č.
Podsbírka V:	700	inv. č.
Podsbírka FOT:	2 500	inv. č.

Inventarizace v roce 2025

Předpokládaný objem zkontrolovaných sbírkových předmětů činí 5000 inv. čísel.

Podsbírka L:	1 350	inv. č.
Podsbírka SC:	1119	inv. č.
Podsbírka V:	271	inv. č.
Podsbírka FOT:	2 500	inv. č.

Inventarizace v roce 2026

Dle plánu řádné inventarizace se jedná o pouhých 2112 inv. č. sbírkových předmětů.

K tomuto počtu je však nutné připočít i přírůstky z uplynulých 9 let. K 1. 9. 2022 tento počet činí již 3 549 inv. čísel + dalších 43 sbírkových předmětů, které dosud nebyly zpracovány v systematické evidenci.

Podsbírka L:	674	inv. č.
Podsbírka FOT:	1 438	inv. č.

2. 5. Uložení sbírky v depozitářích

Depozitář Chrudim čp. 62

Uloženo: Materiály archivní povahy, Fotografie a obrazové záznamy, Sbírková knihovna, Výtvarné (většina podsbírk)

Podsbírk Archiv, Fotografie, Fono – zvukové záznamy, Sbírková knihovna a většina dvojrozměrných předmětů podsbírk Výtvarné jsou v současné době uloženy v nových depozitárních prostorech v budově čp. 62 v Chrudimi. Tyto prostory jsou vybaveny klimatizační, zvlhčovací a odvlhčovací jednotkou, které zajišťují vhodné klimatické podmínky pro uchování sbírkových předmětů. Tyto předměty jsou přebalovány do nových, vhodných obalových materiálů. V současné chvíli je takto přebalena drtivá většina podsbírk Archiv, přibližně polovina podsbírk Fotografie, celá podsbírk Sbírková knihovna a přibližně čtvrtina dvojrozměrných předmětů podsbírk Výtvarné. Sbírkové předměty z podsbírk Fono prozatím přebaleny nebyly.

Depozitář Choteč

Uložení: Loutky, hračky, suvenýry, Scénografie, část podsbírk Výtvarné

V depozitáři Choteč došlo ke zlepšení klimatických podmínek. V prosinci 2018 zde bylo instalováno 9 ks teplovzdušných recirkulačních vytápěcích jednotek s plně elektrickým topným systémem. Od té doby se hodnoty teploty i relativní vlhkosti v zimních měsících daří držet v přijatelných mezích. V příštích několika letech by mělo dojít k výstavbě nového, plně vyhovujícího depozitáře v katastrálním území města Chrudim.

2. 6. Komentář k výchozímu stavu

Hlavní problém, který přetrvává a bohužel bude přetrvávat ještě několik let, představuje mnoho historicky vzniklých chyb a nedostatků ve sbírkové evidenci. Ty se objevují napříč systematickou evidencí, chronologickou evidencí a s tím související pomocnou elektronickou evidencí v systému ProMuzeumWeb¹.

V rámci systematické evidence mezi nejčastější formální problémy patří například duplicita inventárních čísel v evidenčních záznamech, řada inventárních čísel na jedné kartě evidenčního záznamu, více přírůstkových čísel přiřazených k jednomu inventárnímu číslu či skutečně velké množství nedostatečně určených sbírkových předmětů. S ohledem na probíhající řádnou inventarizaci je pro ilustraci možné uvést, že k 31. 2. 2022 je z přibližně 30 000 zinventarizovaných inventárních čísel sbírkových předmětů dourčeno pouze cca 1 200.

Při zjištění nedostatků v systematické evidenci byla v roce 2018 zahájena i kontrola knih chronologické evidence. Po kontrolách přírůstkových knih bylo zjištěno, že se nedostatky vyskytují přibližně u 20% všech záznamů. Mezi nejčastější formální problémy v chronologické evidenci patří například chybějící inventární čísla v evidenčních záznamech, rozdílný počet kusů či popis předmětu v jednotlivých stupních evidence.

Zcela zásadním nedostatkem, který se nachází v obou stupních evidence, je nedostatečné nebo mylné určení sbírkových předmětů. Tento nedostatek dále stěžuje odbornou práci se sbírkou v celém jejím rozsahu a pochopitelně i činnost akviziční. Výše uvedené nedostatky byly způsobeny lidskou chybou a nedůsledností, personálními změnami, nedostatečným předáním kompetencí a neúplnými či nejasnými pravidly a postupy pro správu sbírky v letech 1972–2012. Co se týče evidence přírůstků od roku 2012, všechny zmíněné problémy se zde nevyskytují.

---

¹ K přechodu od sw Bach na sw ProMuzeumWeb došlo v roce 2021. Změnu aplikace hodnotíme jako velmi prospěšnou.

3. CÍLE A VÝCHODISKA SHODNÉ PRO CELOU SBÍRKU MLK

S ohledem na výše zmíněné se MLK již ve své Střednědobé koncepci rozvoje na léta 2020–2024 zavázalo, že do konce roku 2024 dojde alespoň u 25% sbírkových předmětů k revizi správnosti evidence. Jedná se však o vysoce časově i odborně náročnou činnost (navíc zkomplikovanou pandemickou situací) a stanovený cíl je tak prozatím v nedohlednu. I z tohoto důvodu je proto hlavní premisa koncepce sbírkotvorné činnosti na další čtyřleté období prostá a tkví v omezení akviziční činnosti (porušení této zásady bude možné pouze v případě naprosto výjimečných artefaktů či souborů) a upřednostnění náprav chyb a nedostatků minulých. Jsme přesvědčeni o tom, že se jedná v podstatě o jediné možné řešení, které v budoucnu sbírkotvornou činnost MLK zásadně zjednoduší a bezesporu též zkvalitní.

Vedle již navržených postupů zahrnujících mj. omezení výstavních projektů pouze na významné výstavy, omezení četnosti putovních výstav a uvolnění zaměstnanců sbírkového oddělení prioritně pro práci se sbírkou, zapojení externích kurátorů pro realizaci výstav, omezení vlastní publikační činnosti, je nově třeba omezit i činnost akviziční a soustředit se na nápravu zjištěných i dosud neobjevených chyb napříč evidencí sbírky. Skutečnost, která silně napomůže stanoveným cílům, představuje rozšíření kurátorského týmu. K 1. 1. 2023 tak dochází i k přerozdělení působností jednotlivých kurátorů (viz body 4. 3. – 4. 7.).

3. 1. Postup řešení evidenčních nedostatků

V rámci systematické evidence prioritu představuje podsíbírka Loutky (od počátku řady inventárních čísel). V určitých případech bude probíhat souběžné dourčování předmětů z dalších podsbírek. Budou napraveny jednak formální nedostatky (zápis dle současných standardů), ale také nedostatky v určení daných sbírkových předmětů. Po revizi správnosti, která je souběžná s revizí správnosti chronologické evidence těchto předmětů, budou vytištěny zrevidované knihy² systematické evidence.³ Po podsbírci loutky budou následovat podsbírký Archiv, Fotografie, Výtvarné, Scénografie a Zvukové záznamy. Konkrétní postupy jsou dále uvedeny v koncepcích sbírkotvorné činnosti pro jednotlivé části sbírky (bod 4. 3. – 4. 7.).

---

² Knihy systematické evidence této podsbírký obsahují většinou 200 inventárních čísel sbírkových předmětů.

³ Poznávacím znakem zrevidovaného sbírkového předmětu je heslo „Dourčeno“ v kolonce katalogizace.

Co se týče chronologické evidence, kontrola a revize proběhne souběžně s nápravou evidence systematické – proběhne tedy zejména kontrola formální správnosti podle pomocné evidence ProMuzeumWeb, a také kontrola zda každé inventární číslo má záznam v přírůstkové knize. Inventárním číslem, která tento záznam nemají, bude vytištěn záznam do doplňkové přírůstkové knihy tak, aby každé inventární číslo mělo fyzický majetkoprávní doklad.

3. 2. Inventarizace sbírky MLK

Během řádné inventarizace jsou do záznamů zapisovány tyto údaje: DOBRÝ, POŠKOZENÝ (příp. upřesnění poškození), NENALEZEN, PŘEŘADIT, DOURČIT, VYŘADIT. Tyto údaje budou vyhodnoceny na konci řádné inventarizace, roční vyhodnocení průběhu inventarizace se nachází v *Protokolu inventarizace*.

Během období 2023–2026 je třeba:

- pokračovat v řádné inventarizaci tak, aby mohl být vyhodnocen stav sbírky MLK
- provést každý rok inventarizaci 10 % sbírky MLK dle plánu inventarizace
- vytvářet lokační seznamy ke všem sbírkovým předmětům tak, aby byla zajištěna průkaznost sbírkové evidence
- zaznamenat přesné uložení sbírkových předmětů v pomocné evidenci ProMuzeumWeb/Obecné sbírky

V rámci či po skončení inventarizace je žádoucí aby:

- byly dourčeny jednotlivé sbírkové předměty, upřesněn jejich popis a uvedeny další informace žádoucí při práci se sbírkou (viz 3. 1.)
- byly vytipované sbírkové předměty zařazené v nevhodné podsbírcce
- byly vytipované sbírkové předměty k vyřazení podle zákona 122/2000 Sb.
- se vytvářely odborné katalogy pro lepší orientaci ve sbírcce

3. 3. Seznamy problémů zjištěných při inventarizaci

V rámci inventarizace jsou vypracovávány seznamy sbírkových předmětů pro každou podsbíрку.

Tyto seznamy obsahují následující:

- Sb. předměty ve špatném stavu s prioritou restaurování
- Sb. předměty, které nebyly nalezeny
- Sb. předměty, které byly vyřazeny dříve pro ztrátu, ale byly opět nalezeny.

V případě sbírkových předmětů, které by měly být vyřazeny ze sbírky nebo přeřazeny do jiné podsbířky bude třeba po ukončení inventarizace důsledný odborný výzkum, aby byly zjištěny všechny informace o daném předmětu, a teprve po té bude moci být rozhodnuto, zda daný předmět bude ze sbírky vyřazen či nikoli.

3. 4. Řešení problémů zjištěných během inventarizace

Problémy zjištěné při inventarizaci:

- budou řešeny následující rok. Závažné nedostatky budou řešeny v konzultaci s Poradním sborem ředitelky MLK pro sbírkotvornou činnost a metodikem MK ČR, především v případě nenalezených sbírkových předmětů
- budou stanoveny priority restaurování poškozených předmětů
- zapsání znovu nalezených předmětů do sbírky MLK

3. 5. Uložení sbírkových předmětů

Alespoň polovina sbírkových předmětů je nevhodně uložena. MLK se dlouhodobě snaží u těchto předmětů zlepšit podmínky uložení. Je tedy žádoucí:

- výstavba nového depozitáře
- pravidelné plynování depozitářů (preventivní ochrana před škůdci)
- zabezpečení dostatečného množství obalového materiálu, některé obaly byly zajištěny z dotace ISO II/D, jiné z provozních nákladů MLK, jejich počet je však nadále nedostatečný
- přebalování sbírkových předmětů, na které je obalový materiál k dispozici
- systematické ukládání sbírkových předmětů v depozitářích
- vytvoření lokačních seznamů pro jednotlivé podsbířky

4. KONCEPCE SBÍRKOTVORNÉ ČINNOSTI PRO JEDNOTLIVÉ ČÁSTI SBÍRKY MLK

4. 1. Tezaurace sbírky v období 2023–2026

Prioritou je kontrola chronologické a systematické evidence a postupná náprava nedostatků. Budou vytvářeny jednotlivé lokační seznamy, předměty budou přebalovány a systematicky ukládány, cílem je vytvořit průkaznou evidenci uložení sbírkových předmětů v jednotlivých depozitářích. Nákupy budou uskutečňovány s ohledem na výjimečnost artefaktů a jejich ojedinělost. Budou tak nakupovány pouze předměty, které by se nemuselo podařit v budoucnu do sbírky získat.

4. 2. Rozdělení správy sbírky MLK

Rozdělení správy sbírky MLK mezi kurátorky a kurátory není totožné s rozdělením sbírky MLK na jednotlivé podsbírkky. Kurátorky a kurátoři zodpovídají za jednotlivé podsbírkky, které jsou rozděleny časově a provenienčně. Rozdělení sbírky mezi kurátorky a kurátory⁴ je následující:

Kurátor/ka sbírky lidových marionetářů, amatérské produkce do roku 1948 a filmové produkce

Působnost a zodpovědnost za část sbírky týkající se činnosti lidových marionetářů od počátku jejich působení v tuzemsku až po nucené zániky jejich živností po roce 1948 (primární působnost: L, SC; sekundární působnost: V, AR, Fot, Fono, SK), dále působnost a odpovědnost za část sbírky zahrnující amatérskou produkci do roku 1948 vyjma fenoménu rodinného loutkového divadla a další tuzemské průmyslové produkce (primární působnost: L, SC; sekundární působnost: V, AR, Fot, Fono, SK) a dále působnost a odpovědnost za část sbírky týkající se tuzemského animovaného filmu (primární působnost: L, SC; sekundární působnost: V, AR, Fot, Fono, SK).

---

⁴ Tento stav je platný k 1. 1. 2023.

Kurátor/ka zahraniční části sbírky a podsbírky Výtvarné

Působnost a odpovědnost za zahraniční část sbírky, tj. vše kromě provenience zahrnující historické české země (Primární působnost L, SC, V; sekundární působnost AR, Fot, Fono a SK) a dále primární působnost a odpovědnost za sbírkové předměty evidované v podsbírce Výtvarné (V), bez ohledu na tematické rozdělení těchto sbírkových předmětů.

Kurátor/ka sbírky české profesionální a amatérské produkce po roce 1948.

Působnost a odpovědnost za profesionální a amatérskou loutkářskou tvorbu po roce 1948 včetně černého a luminiscenčního divadla, vyjma sbírkových předmětů pocházejících z činnosti pokračovatelů tradičních marionetářů (primární působnost: L, SC; sekundární působnost: V, AR, Fot, Fono, SK).

Kurátor/ka podsbírek Archiv, Fono, Foto a Sbírková knihovna s povinností správce deponitáře

Primární působnost a odpovědnost za sbírkové předměty evidované v podsbírkách Archiv (AR), Fotografie (Fot), Zvukové záznamy (Fono) a Sbírková knihovna (SK), bez ohledu na tematické rozdělení těchto sbírkových předmětů.

Kurátor/ka tuzemské sériové produkce, hraček a suvenýrů

Působnost a odpovědnost za průmyslovou, sériovou i domácí produkci týkající se fenoménu rodinného loutkového divadla a hraček (Primární působnost L, SC; sekundární působnost V, AR, Fot, Fono a SK) a dále sběratelských předmětů s motivy loutkového divadla typu filatelie, filumenie, odznaků a dalších suvenýrů tuzemské produkce (primární působnost: L, SC; sekundární působnost V, AR, Fot, Fono, SK).

4. 3. Koncepce sbírkotvorné činnosti pro sbírku lidových marionetářů, amatérské produkce do roku 1948 a filmové produkce

Část sbírky věnovaná lidovému kočovnému divadlu a amatérskému hnutí (do roku 1948) mapuje činnost lidových marionetářů od počátku jejich působení v tuzemsku, až po nucené zániky jejich živností po roce 1948, a také amatérskou produkci do roku 1948, vyjma fenoménu rodinného loutkového divadla a další tuzemské průmyslové produkce.

Počátky českého loutkového divadla můžeme zasadit do konce 18. století, kdy se na našem území začínají pohybovat první původem čeští marionetáři. V 80. letech 18. století se můžeme setkat s rody, jako jsou Kopečtí, Maiznerové, Dubští, Kočkové, Finkové a další. Marionety pro kočovné loutkáře vytvářeli amatérští i profesionální řezbáři. Někteří z loutkářů si dokonce své loutky vytvářeli sami. Autorství nejstarších marionet není ve valné většině známé. Prameny nám v současné době neodkrývají žádná konkrétní jména. Předpokládá se však, že pro 18. století je typická spíše tvorba amatérská. K nejlepším známým profesionálním řezbářům loutek v 19. stol. patřili mj. Mikoláš Sychrovský, Josef Alessi, Antonín Sucharda st. či Antonín Sucharda ml. V pozdějším období se setkáváme s dalšími jmény jako Jan Mádle, Vojtěch Šedivý, Vojtěch Zach, Jindřich Adámek, Adolf Kopp či Josef Chochol. Divadlo si vozil loutkář s sebou, a tak muselo být jednoduché a skladné. Opony, výkryty i prospekty byly plátěné, upevněné na prostých dřevěných tyčích. K tradičním autorům patřili mj. Jan a Jindřich Boškovi, Jan Vysekal st., Vilém Majzner a další.

Ve sbírce MLK se nachází početný soubor loutek pocházejících z několika kolekcí lidových marionetářů (Dubští, Rumlové aj.). Jedná se o cenné a unikátní marionety, které jsou pro sbírku nepostradatelné. Vzhledem k tomu, že se na trhu tento druh loutek neobjevuje příliš často, tak v předchozích letech docházelo k ukvapenému nakupování veškerých tradičních marionet.

Z tohoto důvodu např. sbírka obsahuje poměrně četnou kolekci loutek od Jindřicha Adámka z Dobrušky (1874–1955). Oproti tomu sbírka postrádá ucelenější kolekce dalších výše zmíněných řezbářů. V budoucnu je tedy nutné se systematictěji zaměřit na autorství loutek a sbírku doplnit i o další jména jako Jindřich Srba, Josef Bek či Adolf Temnička. Bylo by vhodné se soustředit také na charakterovou škálu

loutek či jejich kostýmování a původ. Zcela ideální se jeví nákupy větších souborů od jednoho autora, případně loutkářské rodiny. Největším přínosem by bylo bezpochyby získání původní scénografie. Ve sbírce se nachází pouze několik málo opon a jevištních výkrytů. Zcela chybí původní nábytek a další scénické doplňky.

Z historického hlediska jsou velmi ceněné obrazové, fotografické a písemné materiály z tohoto období. Ve sbírce se nalézají nemalé množství pramenů osobní, ale také úřední povahy, které je v budoucnu nutné podrobit detailnějšímu historickému rozboru. Zároveň je pro zkvalitnění sbírkového fondu nezbytné pokračovat v získávání dalších archivních materiálů. Nabízí se také možnost práce s pamětníky prostřednictvím orální historie.

Sbírka amatérského loutkového divadla zahrnuje v tomto případě spolkové divadelnictví do roku 1948. Nejvýraznějším podporovatelem spolkového divadelnictví byla Česká obec sokolská. Již v 70. letech 19. století se můžeme setkat se sokolskými loutkovými soubory ve Vodňanech či Kouřimi. Sokol do svého zrušení v roce 1942 zastřešoval na pět stovek loutkových divadel. Postupně se loutkovému divadlu začínaly věnovat i další organizace (školy, hasiči, Orel apod.). Spolková loutková divadla pro svá představení využívala mj. loutek průmyslové výroby, které jsou ve sbírce zastoupeny sporadicky. V některých případech se soubory spoléhaly na práci profesionálních, ale i amatérských řezbářů, jejichž práce ve sbírce také v menší míře nalezneme.

Krátce před první světovou válkou se z amatérských scén vylučují tzv. umělecké loutkové scény. Jedná se o divadla, která nechtěla být prvoplánově zábavná a výchovná. Svou pozornost soustředí na uměleckou stránku loutek, scénografie, ale také vlastní hry. Mezi tato divadla patří Loutkové divadlo Umělecké výchovy, Loutkové divadlo Feriálních osad, Umělecká loutková scéna a Umělecká scéna Říše loutek. Vyjma Loutkového divadla Feriálních osad a Říše loutek jsou další umělecké scény zastoupeny ve sbírce především fotografiemi a výtvarnými návrhy.

Vzhledem k velkému množství amatérských souborů se zcela jistě nabízí prostor pro cílený výzkum tohoto fenoménu. V budoucnu by bylo tedy vhodné během případného nákupu loutek a dalších předmětů, zmapovat také historii daného loutkového amatérského divadla, respektive umělecké loutkové scény. Primárním

cílem by měly být nákupy kompletních kolekcí, tj. celého souboru loutek z konkrétního představení včetně scénografie. Bonusem by bylo také získávání archivních či fotografických materiálů. Díky tomu by se nejednalo o pouhé nákupy „bezejmenných“ loutek. Došlo by tím k historickému zhodnocení daných předmětů a následně i sbírky jako celku.

Část sbírky věnované animovanému tuzemskému filmu mapuje jeho historii od jeho počátků až po současnost. Počátek tuzemského loutkového filmu představoval snímek Hermíny Týrlové *Ferda Mravenec* (1944). Film vznikl ve zlínských ateliérech, které jsou spjaty i se jménem Karla Zemana. Ten zde vytvořil *Vánoční sen* (1945). V této době začalo fungovat hned několik filmových studií a ateliérů loutkového kresleného filmu. K nejvýraznějším patřilo pražské studio Bratři v triku, které spoluzaložil Jiří Trnka roku 1945. Vzniklo zde několik slavných Trnkových filmů jako např. *Špalíček* (1947), *Árie prerie* (1949) či *Staré pověsti české* (1952). Předním animátorem byl v tomto studiu Břetislav Pojar. Pokud se podíváme na „potrnkovskou éru“, nelze nezmínit Jana Švankmajera a jeho *Možnosti dialogu* (1982) nebo *Lekce Faust* (1994). Významnou událostí pro český loutkový film je také počátek vysílání České televize a jejího pořadu *Večerníček* (1965). I když samotná loutková forma měla v rámci *Večerníčku* nejmenší zastoupení z důvodu její nákladnosti a náročnosti, i přesto vznikaly kvalitní pořady. Z moderní produkce lze zmínit film *Kuky se vrací* (2010) Jana Svěráka, *Malá z rybárny* (2015) Jana Baleje, *Malý Pán* (2015) Radka Berana či film Darii Kascheevové *Dcera* (2019).

Filmové loutky byly dlouhodobě opomíjenou částí sbírky. Docházelo pouze k nahodilým nákupům či darům. Kromě souboru loutek z *Večerníčku* *Neznámkova dobrodružství* a několika solitérních loutek od Jiřího Trnky, Karla Zemana a Hermíny Týrlové sbírka neobsahovala žádné zásadní předměty z filmové loutkové produkce, která má u nás mnohaletou tradici. Velkým přínosem pro sbírku je dlouhodobá spolupráce s Hanou Lamkovou. Díky ní se od roku 2016 sbírka rozrůstá o celoživotní dílo manželů Lamkových, kteří svůj život zasvětili loutkám a animovanému filmu. Do sbírky se dostaly mj. loutky, návrhy, dekorace a další materiály z *Večerníčků* *O človíčkovi*, *Království květin*, *Flok a Flíček*, *Čarovný pavouk* a mnohých dalších. Do sbírky též přibýly filmové loutky z autorské tvorby Břetislava Pojara, Jiřího Trnky,

Bohumila Šišky či Josefa Kábrta. Sbíрку výrazně obohatily také výtvarné návrhy loutek a scénografie Petra Matáska z několika filmů (např. *Jak to bylo, dědečku*; 1986).

V současnosti dochází k určování několika málo sbírkových předmětů, které postrádají zásadní informace o svém původu. Zároveň se neplánují ani výrazné akvizice do sbírky. O případném zařazení předmětu do sbírky by se jednalo pouze v případě jeho unikátnosti a ojedinělosti. V budoucnu se jeví jako zásadní další spolupráce s Hanou Lamkovou, díky které se do sbírky dostalo nemalé množství předmětů, ale současně se díky její osobě nabízí i prostor pro získávání dalších kontaktů z prostředí animovaného filmu. Muzeum se chce výhledově zaměřit také na systematické mapování loutkové produkce populárního dětského pořadu *Večerníček*. Neméně důležitá je spolupráce se současnými tvůrci tuzemského animovaného filmu.

Velmi sporný je původ nemalého množství loutek a dalších sbírkových předmětů v této části sbírky. V minulosti bohužel docházelo k chybnému uvádění autorství, datace apod. U některých předmětů zcela chybí jakékoliv doplňující informace, které by sbírkový předmět uvedly do širšího historického kontextu. Pro budoucí akvizice je tedy zcela nezbytné vyřešit tyto problémy. Cílem by měl být detailnější výzkum jednotlivých sbírkových předmětů, který povede k získání podstatných informací. Sbíрка by se tak měla systematicky doplňovat pouze o ty předměty, které jí díky vzájemným souvislostem mezi jednotlivými předměty skutečně zhodnotí.

V první řadě bude docházet k určování loutek lidových marionetářů a loutek ze spolkových divadel. Vzhledem k velkému množství archivních materiálů a především fotografií z období spolkové činnosti je nezbytné s určováním loutek pokračovat i v kompletaci informací, které nám nabízejí písemné a obrazové prameny. Vzhledem k problematické a náročné manipulaci s tradiční scénografií (textilní opony a jevištní výkryty), které jsou velmi náchylné k poškození, bude docházet k jejich určování až v pozdějším časovém horizontu. Vzhledem k tomu, že je nutné opony i digitalizovat, je v první řadě zcela nezbytné připravit prostory a zázemí, které bude odpovídat unikátnosti těchto sbírkových předmětů.

4. 4. Koncepce sbírkotvorné činnosti pro zahraniční část sbírky a pro podsbíрку Výtvarné

Zahraníční část sbírky byla v minulosti tvořena převážně solitárními sbírkovými předměty různé provenience bez bližšího určení a doprovodného materiálu. Výjimku tvoří několik souborů hlaviček, maňásků, hraček a dalších předmětů z evropských zemí (Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko či Francie). Velkou část sbírky tvoří suvenýry, suvenýrové loutky a hračky. Scénografie je v zahraniční části sbírky zastoupena minimálně. Sbíрка vykazuje značnou torzovitost, způsobenou dlouhodobě nekoncepčním rozšiřováním sbírky, které probíhalo formou nahodilých nákupů předmětů či darů do sbírky. Základní sbírka zahraničních artefaktů pochází z větší části z darů či nákupů od Jana Malíka. Poté se po tři desetiletí v podstatě nerozšiřovala.

Významné akvizice byly uskutečněny až v roce 2014 např. nákupem velkého souboru vietnamských vodních loutek – polovina 19. století až konec 20. století. Ve stejném roce muzeum odkoupilo několik zadních prospektů a dekorací z pozůstalosti francouzského loutkáře, výtvarníka a divadelního teoretika Jacquese Chesnaise – 50. léta 20. století. O dva roky později MLK nabylo vzácný soubor stínových loutek pocházejících od proslulého divadla Chat Noir a také soubor marionet z Pařížského divadla Nabots v autorství Jeanne Forain – kolem roku 1904. V roce 2018 se muzeu podařilo koupit několik loutek zahraničního původu, které ve většině případů sice nepředstavují původní soubor, ale zahrnují loutkové fenomény nezastoupené ve sbírce. Mimo jiné tento nákup obsahuje loutky z tradičního Srílanského loutkového divadla Rukada Natya, či sicilské marionety z tradiční Opera dei Pupi (oba fenomény zapsané na Seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO). Kromě zmíněných též spodové loutky z afrického regionu Bambara či tradiční čínské marionety typu Teochew.

Po skončení řádné inventarizace bude nutné část sbírkového fondu vyřadit z důvodu přebytečnosti, případně přeřadit do doprovodné evidence. Dále je nezbytné doplnit relevantní informace k bližše neurčeným sbírkovým předmětům, získat fotografie, programy, další materiály a navázat kontakt s jejich tvůrci. Stávající soubory loutek a scénografie z Francie je vhodné doplnit o fotografie, archivní dokumenty a další

doprovodné materiály k ucelení kontextu a významu daných předmětů v historii francouzského, potažmo světového loutkářství.

V dlouhodobém horizontu usiluje MLK o systematické rozšiřování zahraniční části sbírky dokumentující loutkářské kultury celého světa. Ve spolupráci s národními centry UNIMA a za pomoci vlastního výzkumu by se měla sbírka postupně rozšiřovat o ucelené soubory z významných loutkářských oblastí všech kontinentů. Velké téma představuje vývoj loutkářství původních obyvatel Ameriky, Afriky, Austrálie a Oceánie. Důraz by měl být kladen na sbírání a doplnění předmětů z loutkových fenoménů zapsaných na seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Doplnění by se mělo týkat charakterové škály a scénografických prvků těchto fenoménů, tak aby bylo možné představit každý fenomén jako celek (např. Opera dei Pupi by měla být rozšířena o chybějící postavy, dekorace a zadní prospekty). Nejsilnější zastoupení mají a pochopitelně budou mít evropské země (zejména přímo sousedící).

Vedle tradičních loutkářských fenoménů, jako např.: asijské stínové divadlo (Čína, Japonsko, Indonésie, Indie, Srí Lanka, Kambodža, Thajsko, Mali...), bunraku (Japonsko), yokhte-pwe (Barma), kathputlí (Indie), wayang (Indonésie) je nutné doplnit sbírku o současnou zahraniční produkci. Přednostně by se sbírka měla rozšiřovat kvalitativně, například v podobě kompletní inscenace vybraného divadla s co největším množstvím doprovodného materiálu. Takové vytipování vhodných přírůstků do sbírky musí být podloženo předešlým důkladným studiem a zkoumáním loutkářství daných lokalit ve spolupráci s centry UNIMA v jednotlivých zemích.

Akvizice by se měla orientovat na zanikající loutkové tradice či fenomény, např. tradiční čínské marionety typu Teochew s působením v Singapuru, nebo Pekingské stínové divadlo.

V dlouhodobém horizontu by se měla kolekce rozšiřovat o předměty ze zemí, které zatím nejsou zastoupené ve sbírce. Rozšiřování by měl předcházet výzkum o loutkářských formách v těchto regionech. Jedná se především o tyto státy: Albánie, Andorra, Arménie, Austrálie, Kanada, Kolumbie, Kostarika, Kypre, Dánsko, Dominikánská republika, Alžírsko, Ekvádor, Španělsko, Etiopie, Guatemala, Chorvatsko, Chile, Irsko, Írán, Izrael, Japonsko, Kambodža, Nigerie, Nový Zéland, Portugalsko, Portoriko, Srbsko, Slovinsko, Turecko, Uruguay a Jihoafrická republika.

V případě Austrálie se v nejbližší době bude sjednávat formou daru akvizice jedinečného loutkového souboru z pozůstalosti Františka Popovského, vynálezce, technika, konstruktéra a loutkáře českého původu žijícího po emigraci v Sydney. Jedná se o kompletní soubor, který obsahuje loutky, dekorace, dokumenty, zvukové záznamy, osvětlení atd.

Podsbírka Výtvarné by se měla zaměřit na získávání výtvarných návrhů nebo jakýchkoliv materiálů dokumentujících kreativní proces výtvarníka při koncipování vizuálu loutkové inscenace, především těch vztahujících se k již existujícím předmětům ve sbírce MLK, tj. měla by se cíleně doplnit výtvarnými návrhy, plastikami, kresbami či grafikou. Co se týče českého loutkového divadla, pozornost by měla směřovat na získávání dokumentace od profesionálních výtvarníků z inscenací, které jsou již ve sbírce. To samé platí i pro předměty zahraničního původu. Cílem je sbírat výtvarné předměty tak, aby existující soubory byly co nejkomplexnější – loutky, scénografie, kostýmy, výtvarné návrhy, dokumenty, fotografie.

Zároveň by se sbírka měla rozšířit o současné autory loutkové tvorby v souladu se sbírkotvornou činností podsbírek Loutky a Scénografie. V posledních letech muzeum nabylo velké množství výtvarných návrhů od tří autorů: Josefa Lamky, Petra Matáska a Pavla Kalfuse. Tyto předměty dokumentují loutkovou tvorbu od 60. let 20. století do začátku 21. století nejen pro divadlo, ale i pro televizní pořady. Podobné akvizice by měly být cílem této podsbírky i v příštích letech.

V první řadě bude probíhat postupné dourčování kolekcí, u kterých je větší počet předmětů stejné provenience či typu. Dourčování předmětů tradičních forem loutkového divadla by mělo předcházet studium – historické, geografické a typologické. Již několik měsíců probíhá např. spolupráce s Filipem Krausem, Ph.D., z Katedry asijských studií Palackého univerzity v Olomouci. Jedná se o dourčování souboru vietnamských vodních loutek. Dourčování se uskutečňuje na základě rozhovorů s vietnamskými loutkáři. Dále budou probíhat i technické procedury k určení datace pomocí chemické analýzy polychromie.

Zároveň se budou dourčovat indonéské loutky typu wayang kulit (stínové celoplošné loutky z kůže či pergamenu). Bude se jednat hlavně o dourčování postav a

jejich funkce v tradiční inscenaci. Tyto informace by nahradily stávající nekompletní pojmenování loutek a zároveň by měly umožňovat rozpoznat jaké postavy wayang kullitu se již ve sbírce nachází a jaké by měly být získány k doplnění kolekce.

Dále se bude pracovat na dourčování existujících souborů loutek, které představují loutkářské fenomény zapsané na seznamu nemotného kulturního dědictví UNESCO. Např. italské marionety Opera dei Pupi (zápis v roce 2008; 7 loutek ve sbírce) nebo čínské stínové loutky (zápis v roce 2011; 20 loutek ve sbírce).

Dourčování podsbírky Výtvarné se bude věnovat především identifikaci a shromažďování předmětů podle autora a inscenace. Doposud nevhodně a nesystematicky uložená sbírka nedovolovala její správné určení a inventarizaci. K tomu přispívá i fakt, že většina podsbírky nebyla zatím digitalizována. Již několik měsíců proto probíhá přebalování a ukládání výtvarných návrhů ve vhodných obalech.

Po dokončení přebalování bude pokračovat proces dourčování návrhů nejzastoupenějších autorů, např.: Richarda Landera a Vojtěcha Cinybulka – nové přírůstky výše zmíněných výtvarníků byly v průběhu zapsány do databáze zároveň i určené. Dourčování podle autorů by mělo dovolit lepší čerpání poznatků o tvorbě konkrétního výtvarníka. Porovnání návrhů v rámci jednoho scénografa by velmi prospělo k rozlišování inscenací a může vést k dourčení jiných předmětů podsbírek Loutky, Scénografie a Foto.

4. 5. Koncepce sbírkotvorné činnosti pro sbírku profesionální a amatérské produkce po roce 1948

Sbírka zabývající se současným loutkářstvím je rozdělena na loutkářství profesionální a amatérské. Část podsbírky věnovaná profesionálním divadlům je postupně dourčována a zápisy v pomocné evidenci ProMuseumWeb doplněny tak, aby odpovídaly odborným standardům a bylo možné se sbírkovými předměty nadále pracovat. V této chvíli je určena většina sbírkových předmětů týkajících se Divadla Spejbla a Hurvínka (L, SC, AR, FOT), loutky a scénografie Divadla DRAK Hradec Králové, loutky a scénografie Divadla Alfa Plzeň a postupují práce na určování loutek a scénografie z divadel Lampion Kladno a Naivního divadla Liberec. Při tomto určování bylo zjištěno mnoho chyb a nedostatků (např. špatně určené názvy inscenací, chybná jména inscenátorů, chybná jména postav

a mnoho dalšího). Na základě zjištění těchto zásadních nedostatků, které znemožňují plynulou práci se sbírkovým fondem, se rozhodl kurátor této podsbírky pozastavit aktivní vyhledávání inscenací a jejich přijímání do evidence muzea tak, aby bylo možné se plně věnovat dourčení a nápravě chyb, které se nachází v současné evidenci.

K problému bude přistupováno následovně: v první fázi budou dourčeny všechny sbírkové předměty z podsbírky Loutky a Scénografie vážící se k profesionálním divadlům, nadále bude ve spolupráci s kurátorem podsbírky AR a FOT dourčen tiskový materiál a ve spolupráci s kurátorem podsbírky Výtvarné i výtvarný materiál. Dourčené předměty budou poznačeny v pomocné evidenci Bach tak, aby bylo zjevné, že se jedná již o určené sbírkové předměty a není nutné ověřovat pravdivost informací (na rozdíl od ostatních sbírkových předmětů). Následně budou vytvořeny elektronické databáze, kde budou pod jednotlivými divadly vypsány konkrétní inscenace a inv. čísla, která k těmto inscenacím náleží. Tyto seznamy budou zásadními podklady pro vytvoření odborných katalogů.

Ve druhé fázi bude za pomoci kurátora pro ARCHIV a FOT doplněn nejprve tiskový materiál pro inscenace, ze kterých se v MLK nachází sbírkové předměty v podsbírkách Loutky a Scénografie a následně budou doplněny tiskové materiály pro ostatní zajímavé inscenace.

V rámci zvýšení efektivity práce se sbírkou budou z již určených sbírkových předmětů vytvořeny elektronické katalogy autorů-výtvarníků, které ulehčí vědeckou práci odborné i laické veřejnosti.

Cílem tohoto sbírkotvorného období je odborně zpracovat všechny materiály (L, SC, AR, FOT, V), které se týkají profesionálních divadel tak, aby bylo možné na konci tohoto, případně během dalšího období sbírkotvorné činnosti, začít začleňovat do sbírky MLK nové významné akvizice z pole profesionálních divadel.

V případě, že se vyskytne možnost nové akvizice do sbírky MLK, zváží kurátor sbírky všechny okolnosti a rozhodne, zda daná inscenace bude přijata či odmítnuta. Vzhledem k tomu, že ve sbírce se nadále nachází mezery, nebyla by odmítnuta inscenace z Divadla Spejbla a Hurvínka Praha, z Malého divadla v Českých Budějovicích, z Loutkového divadla Ostrava, z Divadla Rozmanitostí v Mostě či od Buchet a loutek. Ve sbírce také chybí inscenace z Divadla Minor (dříve ÚLD) a nezávislých divadel jako jsou Divadlo Continuo, Divadlo bratří Formanů a Geisslers Hofcomoedianten. V roce 2022

uskutečnilo MLK nákup inscenací z Národního divadla marionet, v tomto případě bude nadále probíhat akvizice v podobě tiskových a doplňkových materiálů týkajících se těchto divadel. Přijetí inscenace do sbírky bude také záviset na autorovi scénografie, do sbírky budou přijímány především inscenace, které vytvořila mladší generace výtvarníků.

Část sbírky věnovaná amatérskému divadlu byla sbírána nahodile a bez jasné koncepce. Do sbírky se často dostávaly inscenace zrušených amatérských souborů. Na tomto poli je třeba nadále provádět detailní odborný výzkum a zmapovat všechny sbírkové předměty. V této fázi dochází k pozvolnému dourčování sbírkových předmětů (přednost je však dáována profesionálním divadlům). V tuto chvíli je zhotoven katalogový text pro soubor Říše loutek Praha, jsou dourčeny všechny loutky a většina scénografie z tohoto divadla a pracuje se na dourčení fotografického materiálu. Postup práce s podsbírkou věnovanou amatérskému divadlu bude stejný jako v případě profesionálních divadel. Bude pozastaveno aktivní vyhledávání nových inscenací do sbírky, bude následovat odborné určení sbírkových předmětů a vytvoření elektronických databází. Předpokládá se, že tato činnost bude probíhat toto a zřejmě také následující období sbírkotvorné činnosti.

V případě akvizice do části podsbírky věnované amatérskému divadlu rozhodne vždy kurátor na základě všech informací, které k dané inscenaci bude mít k dispozici. Budou přijímány zajímavé inscenace a předměty, které se váží k inscenacím, jež už MLK ve sbírce má (doplnění inscenace, např. u Divadla Říše loutek Praha). Přijímány by byly také předměty z období 50. a 60. let 20. století.

4. 6. Koncepce sbírkotvorné činnosti pro podsbírky Archiv, Fono, Foto a Sbírková knihovna

Podsbírka Archiv obsahuje poměrně pestrou skladbu dokumentů české i zahraniční provenience, které mapují období od konce 18. století až do současné doby. Největší část této podsbírky tvoří dokumenty vztahující se ke druhé polovině 20. století s přesahem do současnosti. Tyto dokumenty mapují zejména činnost tuzemských profesionálních loutkových divadel a festivalové dění.

Archivní materiály nebyly v minulých letech shromažďovány systematicky, a tudíž netvoří komplexní celky. Zároveň není většina z nich dostatečně určena

v muzejní evidenci. Jedním z hlavních cílů je tedy pracovat na dourčení stávajících sbírkových předmětů, přičemž by bylo vhodné začít právě u materiálů souvisejících s českými profesionálními divadly a festivaly. Souběžně s dourčováním těchto materiálů tak bude možné vytipovat dokumenty, které by ucelily konkrétní soubory, například chybějící plakáty a programy k inscenacím Divadla Drak.

Další cíl souvisí s doplňováním zmíněných materiálů. Za účelem jejich získání je třeba osvěžit kontakty s profesionálními divadly, z nichž některá přislíbila vzájemnou spolupráci s MLK v Memorandu z roku 2014. Zároveň je důležité i nadále pokračovat v mapování současného loutkářského dění a věnovat se sběru aktuálních dokumentů. Většina sbírkových předmětů této podsbírky není digitalizována. V daném období by tedy bylo vhodné navýšit množství digitalizovaných dokumentů. Přednost by i v tomto případě měly opět mít dokumenty týkající se profesionálních loutkových divadel a festivalů, aby byla zachována provázanost práce.

Během řádné inventarizace, která probíhá v plánovaném období 2016–2026 je kontrolován stav archivních materiálů, které jsou zároveň ukládány do nových, vyhovujících obalových materiálů. Po jejím ukončení bude zváženo, zdali je nutné některé duplicitní či poškozené dokumenty vyřadit ze sbírkového fondu. Toto hodnocení bude prováděno v průběhu následujícího období, tedy v letech 2026–2029. Cenné archivní materiály, u nichž bude během inventarizace shledán špatný stav, budou dle zvážení kurátora podsbírky předány na restaurování.

Rozsáhlou podsbírku Fotografie tvoří z větší části černobílé i barevné fotografie, dále obsahuje diapozitivy, negativy a videozáznamy. Většina sbírkových předmětů pochází převážně z období druhé poloviny 20. století a začátku 21. století a zachycuje činnost profesionálních i amatérských loutkových divadel, dokumentuje loutkářské festivaly a historii Muzea loutkářských kultur. V menší míře obsahuje tato podsbírka i historické fotografie ze začátku 20. století mapující loutkářské sjezdy, výstavy i činnost prvních uměleckých divadel a jsou zde však také poměrně hojně zastoupeny fotografie dokumentující loutkářství v zahraničí.

Jedním z hlavních cílů v rámci této podsbírky je provádět detailnější určení fotografií, které jsou v evidenci muzea nedostatečně popsány. Při dourčování fotografií je vhodné, podobně jako v případě podsbírky Archiv, začít u profesionálních loutkových divadel. Řada loutkářských pamětníků je v loutkářské sféře stále aktivních,

a tak je možné navázat s nimi v tomto ohledu spolupráci. Je také nutné zaměřit zvýšenou pozornost na digitalizaci fotografií, neboť to napomůže větší přehlednosti a dostupnosti.

Dalším z cílů je zpracovat a rozšířit podskupinu zahrnující videozáznamy. Stávající sbírkové předměty by měly být zdigitalizovány a dourčeny. Zároveň je žádoucí sbírku rozšířit o videa z produkce tuzemských profesionálních loutkových divadel, případně amatérských spolků. Takové audiovizuální záznamy by byly pro sbírku obsahově velmi přínosné, přičemž by zároveň mohly sloužit i jako informativní materiál pro dourčování předmětů z jiných podsbírek – například loutek, scénografie atd. V souvislosti s jejich získáváním je třeba, jak již bylo několikrát zmíněno, prohloubit komunikaci a vztahy s profesionálními loutkovými divadly.

Kontakty je ovšem nutné navázat i se zahraničními loutkáři, neboť audiovizuální záznamy zahraničního loutkového divadla jsou ve sbírce zastoupeny velmi sporadicky. Primárním důvodem je získání video záznamů do části stálé expozice MLK, která mapuje zahraniční loutkářství. Zároveň je třeba zajistit, aby dané záznamy zůstaly po dohodě s poskytovatelem stálou součástí muzejní sbírky. Prvním krokem je tedy domluva se zahraničními centry UNIMA, případně některými zahraničními divadly a následné vytvoření legislativního rámce ve formě licenční smlouvy. Poté bude následovat zápis poskytnutých videí do sbírky a úprava těch vybraných k promítání.

Jelikož obě podsbírkyně, Archiv i Fotografie, jsou podkladem pro odborný výzkum a bádání, je žádoucí pokračovat dle aktuálních možností v jejich doplňování, a to například o dostupné historické materiály z nezpracované pozůstalosti Jana Malíka či materiály související s konkrétními loutkářskými osobnostmi, událostmi, divadly, inscenacemi, loutkami atd., a to jak pomocí akviziční činnosti, tak i prostřednictvím přijímání darů či sběrem.

Podobně jako u podsbírkyně Archiv probíhá i v této podsbírcce kontrola a přebalování sbírkových předmětů do vhodných obalů. Na závěr řádné inventarizace pak bude zváženo, jak naložit s poškozenými či duplicitními fotografiemi. Toto ale bude konkretizováno v koncepci sbírkotvorné činnosti na období 2026–2029.

Podsbírka Fono obsahuje magnetofonové záznamy, gramodesky a kompaktní disky. Celá podsbírka byla kompletně digitalizována a inventarizována. V souvislosti se získáváním nových přírůstků do této podsbírky je třeba opět oslovit profesionální loutková divadla. Jednou z prvních možností je spolupráce s Jiřím Vyšohlídem, hudebníkem a hercem z loutkového Divadla Drak, který je tvůrcem hudební složky k desítkám inscenací. Získání těchto nahrávek by bylo vítaným obohacením této podsbírky.

4. 7. Koncepce sbírkotvorné činnosti pro sbírku tuzemské sériové produkce, hraček a suvenýrů

Tato část sbírky reflektuje zejména fenomén tuzemských rodinných loutkových divadel, v menší míře poté hračky, suvenýry či odznaky spjaté s loutkovým divadlem. Rodinná loutková divadla jsou ve sbírce hojně zastoupena jak loutkami, tak scénografií. Soubor loutek již prošel digitalizací, scénografie je teprve v počátcích zpracování (bylo započato s digitalizací kompletních divadélek). Díky obrazovým dokumentacím a probíhající inventarizaci budou moci být dotvářeny katalogy jednotlivých producentů zastoupených ve sbírce, díky kterým bude moci dojít k systematickému doplňování a vytvoření kompletních přehledových řad, které se mohou stát reprezentativní výpovědí o této formě amatérského loutkářství. V budoucnu by se měla také zvážit systematická akvizice současné loutkové produkce.

Se sbírkou rodinných loutkových divadel je v mnohých aspektech provázána sbírka hraček, ta je z drtivé většiny zastoupena soustruženými výrobky. Pro usnadnění práce s touto částí podsbírky došlo k jejímu dalšímu pracovnímu rozdělení na části: *tradiční lidové hračky, Artěl a jiné „drobné umění“* – autorské hračky první třetiny 20. století, *komplety drobných loutkových divadel*, které stojí na pomezí soustružených stavebnic oblíbených selských dvorů a klasických rodinných loutkových divadel, a dále pak *soustružené loutky – hračky*, které mají sice charakter marionet, ale svým využitím se blíží hračce. Již došlo ke zpracování katalogu umělecko-průmyslových hraček z první třetiny 20. století, které mohou být v dalším období dále doplněny o chybějící stěžejní

díla autorské hračky. Stejně tak budou katalogizovány i zbylé části a podle výsledku budou dále doplněny tradiční lidové hračky o zástupce tvorby opomenutých dílen z tradičních center výroby lidových hraček a drobná loutková divadla (a s nimi související loutky-hračky), které by v budoucnu měly být ve sbírce doplněny i současnou produkcí firem již ve sbírce zastoupených (např. Firma Schowanek - nynější Detoa Albrechtice). Takto by se vytvořila přehledová řada zaznamenávající stylové proměny v průběhu času.

V následujícím čtyřletém období se v podstatě nepředpokládají akvizice sériové výroby marionet a dekorací pro rodinná divadla, ani loutek-hraček. Výjimku mohou tak představovat pouze ojedinělé autorské marionety, dekorace či hračky. Dourčování a revize správnosti obou stupňů evidence se zaměří nejprve na podsbíрку Loutky (marionety pro rodinná divadla tvoří podstatnou část této podsbířky – mnohdy zcela nedostatečně určenou). Souběžně budou doplňovány již existující katalogy tuzemských výrobců. Stejný postup bude uplatněn i na další předměty podsbířky Loutky, tedy hračky, suvenýry a odznaky. Velmi bohaté je též zastoupení scénografie rodinných divadel (nejčastěji sériově vyráběné). V této souvislosti bylo již v minulém období zahájeno pořádání těchto dekorací dle autorů výtvarných návrhů původních archů (nezřídka kdy tak bylo zjištěno, že daná dekorace je ve sbírce zastoupena v mnoha exemplářích). Po dokončení pořádacích prací bude možné přistoupit k digitalizaci těchto předmětů a v četných případech i k vyřazení ze sbírky. Po postupné katalogizaci bude v následném období možné přistoupit k systematické akvizici. Součástí katalogů budou přehledy žádaných předmětů, které by se měly stát jednoduchou pomůckou v orientaci na trhu.

5. ZÁVĚR

Tato koncepce je poplatná aktuálnímu stavu sbírky. Toto čtyřleté období se tedy zaměří zejména na dokončení řádné inventarizace, kontrolu chronologické a systematické evidence a postupné nápravy evidenčních nedostatků a odborného zpracování sbírky, tak aby práce se sbírkou byla přínosem nejen pro kurátory, ale také pro zájemce z řad odborné i laické veřejnosti.

Vypracovali:

Mgr. Richard Matula, vedoucí Oddělení pro péči, ochranu a prezentaci sbírky MLK

Mgr. Eva Brabencová, kurátorka sbírky

Mgr. Lucie Holanová, kurátorka sbírky

Mgr. Denisa Horníková, kurátorka sbírky

Mgr. Geanny Garcia Delgado, kurátor sbírky

Koncepce nabude platnosti po schválení ze strany OM rozhodnutím ředitelky MLK.

V Chrudimi, dne 30. 12. 2022

MgA. Simona Chalupová

ředitelka muzea

Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi Břetislavova 74, 537 60 Chrudim IČ: 004 12 830	1
---	---

